

Seminární úkoly č.3-11 - Co je přirozené právo?

1. Pojetí přirozeného stavu a přirozeného práva

Úkol č. 1

Text z Hobbesova díla O občanu: 10 "Příroda dala každému právo na všechno. (To jest ve stavu čistě přirozeném čili předtím, než se lidé navzájem zavázali nějakými smlouvami, bylo každému dovoleno dělat cokoli a vůči komukoli se mu zlíbilo a vlastnit a užívat všechno, co chtěl a mohl.) ... Vyjadřuje to i známe rčení: "Příroda dala všechno všem." Z toho je také zřejmé, že ve stavu přirozeném je měřítkem práva prospěch.

11. Lidem však bylo velmi málo prospěšné, že měli na všechno takovéto společné právo, neboť účinek toho práva je skoro tentýž, jako kdyby žádné právo neexistovalo. Ačkoli totiž mohl každý o každé věci říkat: "To je moje", přece tu věc nemohl užívat kvůli sousedovi, který stejným právem a stejnou silou prosazoval že je jeho."

(Viz k tomu Hobbes, T. Výbor z díla. Svoboda Praha 1988, str. 139-141.)

Otázky pro Hobbesa, resp. jak by odpověděl Hobbes?

a) Proč tvrdíte, že lidé jsou si rovni?

.....

b) Jak si máme představit život v přirozeném stavu?

.....

.....

c) Co znamená válka všech proti všem?

.....

.....

d) Jak si máme vysvětlit Vaše tvrzení „člověk člověku vlkem?“

.....

.....

e) Proč považujete právo na život za základní přirozené právo?

.....

.....

f) Kdo je to Leviathan? A proč jste takto nazval stát?

.....

Úkol č. 2

Vysvětlete na základě uvedené ukázky Lockeovo pojetí přirozeného stavu

" 4. Abychom správně porozuměli politické moci a odvodili ji z jejího původu, musíme uvážiti, v jakém stavu všichni lidé jsou od přirozenosti. Je to stav dokonalé svobody řídití svá jednání a nakládati se svým majetkem a se svými osobami, jak považují za vhodné, v mezích přirozeného zákona, aniž žádají povolení nebo závisí na vůli kohokoli jiného.

Je to také stav rovnosti, v němž všechna moc a pravomoc je vzájemná, aniž jeden má více než druhý. Není nic zřejmější, než že tvorové téhož druhu a téhož stupně, bez rozdílu zrození ke všem týmž výhodám přírody a užívání týchž schopností, mají býti také mezi sebou rovni, bez podřízení nebo podrobení, dokud by pán a velitel jich všech nějakým zjevným prohlášením své vůle neustanovil jednoho nad druhým a nepřenesl na něho zřejmým a jasným ustanovením nepochybné právo na panství a svrchovanost.

.....

6. Ačkoli však toto je stav svobody, přece to není stav zvůle. Ačkoli člověk v onom stavu má nekontrolovatelnou svobodu volně nakládati se svou osobou nebo se svým majetkem, přece nemá

svobodu zahubiti sebe sama nebo rovněž nějakou bytost, již má ve své moci, leč tam, kde to žádá nějaké ušlechtilější užívání než její pouhé zachování. Stav přirozený má zákon přirozený, aby jej řídil, který zavazuje každého, a rozum, který je tento zákon, učí veškeré lidstvo, které jen chce jít k němu na radu, že ježto všichni jsou si rovni a nezávislí, nikdo nemá poškozovati druhého v jeho životě, zdraví, svobodě nebo majetku."

(Viz k tomu Locke, J.: *Dvě pojednání o vládě*. Praha 1965, také In. Machalová, T.-Rázková, R.: *Vybrané texty z dějin právní filozofie*. Brno 2000, str.100-101;)

Otázky pro Locke, resp. jak by odpověděl Locke?

a) Proč je podle Vás přirozený stav stavem dokonalé svobody? Jak si jej máme představit?

.....

b) Co znamená podle Vás, že lidé jednají podle přirozeného zákona?

.....

iii) Proč podle Vás lidé uzavírají smlouvy?

.....

.....

1c) Pokuste se na základě zodpovězených otázek vysvětlit rozdíl mezi Hobbesovým a Lockeovým pojetím

i) přirozeného stavu.....

.....

ii) přirozeného práva

.....

.....

iii) smlouvy.....

.....

Úkol č. 3

Řešte tento případ:

„Představte si, že nějaký terorista schoval v jednom velkém českém městě bombu. Byl zadržen policií, ale nespolupracoval s ní a neprozradil kde bombu přesně uložil. Policisté však mají důkazy o to, že tu bombu někde ve městě ukryl. V ohrožení je život jednoho města. Smí policisté teroristu donutit i násilím k tomu, aby prozradil místo bomby?“

a) Uved'te jaké řešení tohoto případu umožňuje Hobbesovo pojetí života a proč? Jinými slovy, mohli by podle Hobbese policisté přinutit teroristu násilím? Zdůvodněte svůj názor a uved'te alespoň dva argumenty:

.....

b) Jak by jste tuto situaci řešili vy? Zdůvodněte své řešení:.....

Úkol č. 4.

K procvičení porozumění a interpretaci

a) Vysvětlete jak rozumíte následujícím vyjádřením- popište vlastními slovy jak tomu rozumíte:

- *právo nad životem*

.....

- *právo na život*

.....

- *právo k životu*

.....

- *důstojnost lidského života*

.....

- *lidská důstojnost*

.....

- *volba svobody*

.....

- *svobodná volba*

.....

Úkol č. 5

Článek 6 Listiny Základních práv a svobod zní:

- (1) Každý má právo na život. Lidský život je hoděn ochrany již před narozením.
- (2) Nikdo nesmí být zbaven života.
- (3) Trest smrti se nepřipouští.
- (4) Porušením práv podle tohoto článku není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné.

Premýšlejte o jednotlivých větách... pokuste se analyzovat jejich povahu a význam

Úkol č. 6

K přemýšlení:

Listina základních práv a svobod ČR začíná první hlavou, kde v článku 1 je uvedeno: **„Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné a nezrušitelné“.**

Listina základních práv Unie začíná Hlavou I „Důstojnost“ a první článek II-61 zní: **„Lidská důstojnost je nedotknutelná. Musí být respektována a chráněna“.**

Srovnajte obě formulace a pokuste se vysvětlit zda je mezi nimi nějaký rozdíl v porozumění lidské důstojnosti. Pokud se domníváte, že ano, tak proč?

